herpy

SLANGER

Arizona Mountain Kingsnake

Lampropeltis pyromelana

Lampropeltis pyromelana er en slank kongeslange fra fjellene i det sørvestlige USA, kjent for sine røde, svarte og hvite bånd og den hvite snuten. Den blir 50-100 cm, er rask og dagaktiv og stelles tørt og kjølig med en vinterdvale. Arten spiser i naturen hovedsakelig øgler og kan bli 15-20 år.

Familie: Colubridae Tidligere navn: *Ophibolus pyromelanus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**50-100 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-20 år**
Aktiv	**Om dagen og i skumringen**
Levevis	**Klippelevende og bakkelevende**
Biotop	**Fjellskog og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-28 °C**
Varmeplass	**28-30 °C**
Temperatur, natt	**15-20 °C**
Luftfuktighet	**40-50 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Vinterhvile	**10-13 °C** 8-12 uker
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**3-9 egg**
Inkubasjon	**55-70 dager** ved 26-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Lampropeltis pyromelana er en slank, glatt og blank kongeslange med et hode som er tydelig bredere enn halsen, og runde pupiller. Kroppen har vekselvis røde, svarte og hvite bånd: hvert hvitt bånd er kantet av svart, og mellom dem ligger brede røde bånd. Ofte blir de svarte båndene bredere midt på ryggen og løper sammen over det røde, mens de blir smalere nedover sidene og ofte forsvinner før de når buken. Snuten er hvit eller kremfarget, sjelden med svarte eller røde prikker, og det skiller arten fra de nærstående *Lampropeltis zonata* og *Lampropeltis triangulum*, der snuten er svart eller svart med rødt. Arten har dessuten flere hvite bånd (46-85) enn begge disse.

Voksne dyr er 50-100 cm og sjelden opptil 110 cm. Hannene er som regel mindre enn hunnene, og hanner over 90 cm er sjeldne. Nyklekte unger er 20-30 cm. Slangen er rask og livlig, og unge dyr kan være nervøse og avgi illeluktende sekret eller nappe til de venner seg til håndtering. Voksne dyr er som regel rolige, men så raske at de er vanskelige å holde på.

To underarter er beskrevet, *L. p. pyromelana* og *L. p. infralabialis* nord for Colorado-elven, men i dag regnes arten som regel uten underarter. *Lampropeltis knoblochi* fra det nordlige Mexico ble tidligere regnet som underart og er i dag en egen art. De to artene er adskilt av lave, tørre ørkenområder og blir noen ganger blandet sammen i handelen. Det finnes oppdrettede dyr

av enkelte lokalitetsformer og avlsformer. Veiledningen her handler om selve arten.

Utbredelse og leveområde

Lampropeltis pyromelana lever i det sørvestlige USA: i Arizona, Utah, Nevada og det sørvestlige New Mexico. I Arizona er utbredelsen delt i flere områder fra det ytterste nordvestlige hjørnet over de sentrale fjellkjedene og Mogollon Rim til de isolerte fjellene i sørøst, de såkalte sky islands. Funn fra det nordlige Mexico hører trolig til den nærstående *Lampropeltis knoblochi*. Arten lever fra omtrent 900 m til 2.750 m over havet. Typelokaliteten er Fort Whipple i Arizona.

Slangen er aktiv fra sen vår til tidlig høst og går mest på jakt om formiddagen og rett før solnedgang, en sjelden gang også i varme, fuktige netter. Den sees likevel sjelden, fordi den holder seg tett ved skjulene sine.

> **Naturlig utbredelse:** USA.

LEVEOMRÅDE

Lampropeltis pyromelana lever i fjellterreng, fra buskvegetasjon (chaparral) opp til barskogen i de høyeste strøkene, ofte nær bekker eller kilder og sammen med einerskog. Den finnes særlig på skogkledde, steinete skråninger og i bratte kløfter med løvstrø, veltede stammer og steiner, men også på mer åpne høyder og gressland i overgangssonene. Den holder seg til steinrøyser og klippesprekker og kommer sjelden langt fra skjulet sitt. Når den ikke er på jakt, ligger den mellom steiner, i trestammer eller i tett vegetasjon. Den lever mest på bakken, men klatrer godt og sees av og til i trær eller høyt oppe på klippeblokker.

Klimaet er tørt med varme dager og kjølige netter, og vintrene er kalde. I de høyeste strøkene ligger det snø, og fra sen høst og gjennom vinteren ligger slangen i dvale i sprekker og huler. Føden er hovedsakelig øgler, og den tar også slanger, små gnagere, flaggermus og fugler.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger minst 90 × 45 × 45 cm (lengde × bredde × høyde). Arten er aktiv, klatrer på steiner og greiner og utnytter hele høyden, så et høyere terrarium er en fordel. Unger kan bo i en liten ventilert boks, men må flyttes når de ikke lenger kan strekke seg ut.

Lokket skal være rømningssikkert og kunne låses. Unger er svært små og finner enhver åpning: kommer spissen av en lillefinger gjennom, er den ikke sikker. Er det en innsats i terrariet, må ikke slangen kunne komme bak den.

Bunnsubstratet skal være tørt og ikke støvende, for eksempel aspespon, papir eller en gummibelagt matte som kan vaskes. Fine partikler kan gi forstoppelse hvis ungene svelger dem. Arten graver ikke og lever i naturen på hardpakket jord og stein.

Innred med minst to små skjul, ett i den varme og ett i den kalde enden, slik at slangen ligger tett i dem. Steiner, kork, tykke greiner og halve trestammer gir et fjellmiljø med klatremuligheter. En liten, lav vannskål er nok. Et fuktig skjul med sphagnum hjelper under hudskiftet. Dyrene skal holdes hver for seg.

TEMPERATUR

Arten kommer fra kjøligere fjellstrøk og tåler ikke de høye temperaturene som brukes til mange andre kongeslanger. Om dagen skal luften være 22-28 °C med en varm flekk på 28-30 °C i den ene enden, og om natten faller temperaturen til 15-20 °C, slik at det er omtrent 10 °C forskjell mellom dag og natt. Temperaturen må ikke komme over 30 °C. Den varme flekken er særlig viktig de første døgnene etter et måltid. I et rom som holder 22-25 °C om dagen, er det ofte bare behov for litt ekstra varme. Oppvarming skjer med en halogenlampe eller en varmematte styrt av termostat; varmesteiner må ikke brukes. Ligger dyret hele tiden på den varme flekken, eller unngår det den helt, justeres temperaturene.

Vinterdvale er naturlig for arten og anbefales. Dyrene fôres ikke de siste par ukene før, slik at tarmen er tom. Deretter kjøles de ned til 10-13 °C i 8-12 uker med friskt vann hele tiden. Temperaturen er ikke fastlagt ut fra undersøkelser av arten, men svarer til den som brukes til nærstående kongeslanger. Hunnene skal være i godt hold, og dyret kontrolleres hver uke. Går det ned i vekt, avbrytes vinterdvalen.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten kommer fra et tørt område og klarer seg med en luftfuktighet på 40-50 %, og kortvarige topper opp til 60 % har ingen betydning. Langvarig høy fuktighet gir hudproblemer og luftveisinfeksjoner. Terrariet skal ventileres godt, og bunnsubstratet skal være tørt.

En liten skål med friskt vann skal alltid stå fremme. Skift vannet hver uke. Før hudskifte, når øynene blir blålige, settes det frem et fuktig skjul med fuktig sphagnum, som dyret bruker selv.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er mest aktiv om formiddagen og sent på ettermiddagen, men holder seg tett ved skjulene sine. UVB er ikke nødvendig, men svakt UVB-lys over en del av terrariet er gunstig og gir en naturlig dagsrytme. Lyset er tent 10-12 timer, og dagslengden følger gjerne årstiden. Det må ikke være lys om natten, og det skal være skjul utenfor lyset, slik at slangen kan trekke seg tilbake.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

I naturen er øgler hovedføden, og slangen tar også slanger, små gnagere, flaggermus og fugler. I fangenskap spiser de fleste dyr tinte, frosne mus, som er den sikreste kosten. Tilby ikke levende gnagere, for de kan bite og skade slangen. Bruk myke fôrtenger. Arten kan ikke gape så vidt som en pyton, så byttet må høyst være like tykt som slangen på det bredeste stedet, helst litt mindre. Flere små byttedyr er bedre enn ett stort.

Fôringshyppighet: - Unger: hver 5.-7. dag. - Halvvoksne: hver 10. dag. - Voksne: hver 14. dag til en gang i måneden.

Arten blir lett feit av mus, særlig som voksen, så hold lengre pauser. Noen unger vil bare spise øgler. Da kan en tinte nyfødt mus gnis med en øgle, eller en tinte øgle kan brukes som første føde mens dyret langsomt venner seg til mus. Viltfangede fôrøgler kan bære parasitter og skal derfor alltid fryses først. Gi ikke føde under vinterdvalen. Dyret må ikke håndteres de første to døgnene etter et måltid. Hele byttedyr dekker behovet, så tilskudd er ikke nødvendig.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

ATFERD OG HÅNDTERING

Lampropeltis pyromelana er rask og livlig og passer best for en holder som har erfaring med andre slanger. Unger kan være nervøse og avgi sekret eller nappe, men mange blir rolige ved regelmessig, kort håndtering. Støtt kroppen med begge hender, og la slangen krabbe fritt. Arten egner seg ikke for barn, fordi den er rask og mer skjør enn den ser ut.

Den er aktiv og utforskende når den får skjul, steiner og greiner å bevege seg på, og viser seg mer jo flere skjul den har. Slangen spiser andre slanger og skal holdes alene.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene er mindre enn hunnene og har en bredere halerot. Kjønnet bestemmes sikrest med en sonde, som bare en erfaren person bør bruke. Alder og størrelse ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten. Dyrene skal være i god kondisjon før de settes i avl.

PARRING

Avlen følger vinterdvalen, som er beskrevet under stell. Etter nedkjølingen varmes dyrene langsomt opp og fôres igjen, og paringen skjer om våren, som i naturen. Sett hannen inn til hunnen under oppsyn, og skill dem igjen etterpå. Hanner slåss og skal ikke holdes sammen. Paringsperiodens lengde er ikke dokumentert.

EGGLEGGING OG KULL

Arten er eggleggende. I naturen legger hunnen et kull på 3-9 egg sent på våren eller tidlig på sommeren. Antall kull i året er ikke dokumentert. Hunnen får en eggleggingskasse med fuktig vermikulitt eller sphagnum og rikelig med føde etter leggingen. Hunnen passer ikke eggene.

INKUBASJON

Inkubasjonen er ikke dokumentert for arten i fangenskap; i naturen klekkes ungene sent på sommeren. Tallene her er lånt fra nærstående kongeslanger: eggene legges på fuktig vermikulitt i en lukket beholder med et par små lufthull og holdes ved 26-29 °C, der de klekkes etter 55-70 dager. Eggene må ikke vendes.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger er 20-30 cm og spiser først etter det første hudskiftet. Hver unge settes for seg i en liten ventilert boks med skjul, vann og en lett varmekilde, fordi de spiser hverandre. Etter første hudskifte tilbys en nyfødt mus. Noen unger spiser bare øgler i begynnelsen, og da hjelper det å gnide musen med en øgle.

Helse og vanlige feil

De fleste problemene skyldes feil i oppsettet. De typiske er:

- Fedme ved for store eller for hyppige måltider.
- Hudskifteproblemer ved for tørr luft: gi et fuktig skjul når øynene blir blålige.
- Luftveisinfeksjon ved høy luftfuktighet eller for lave temperaturer under vinterdvale: dyret puster med åpen munn eller har snørr.
- Skjellråte (skadet hud) i fuktig substrat.
- Ufordøyd føde under nedkjøling hvis dyret ikke har fastet før vinterdvalen.
- For høye temperaturer, som får dyret til å gjemme seg og nekte føde.
- Midd og innvendige parasitter, særlig hos viltfangede dyr. Bruk oppdrettede dyr, og sett nye dyr i karantene.

Et friskt dyr har klare øyne, en fyldig, men slank kropp og spiser regelmessig. Vei dyret jevnlig, for et plutselig vekttap er ofte det første tegnet på sykdom. Krypdyr skjuler sykdom, så oppsøk en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret ikke spiser, går ned i vekt, puster med åpen munn eller virker sløvt.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.